

ILO-ilmasto-osaaminen -teemahankkeen verkkotapaaminen 23.3.2020

ILO-ilmasto-osaaminen -teemahankkeen ensimmäinen työpaja muuttui verkkotilaisuudeksi vallitsevan pandemiatilanteen vuoksi. Verkkotilaisuudessa kerrattiin hankkeen taustoja ja tavoitteita sekä esiteltiin teemahankkeeseen osallistuville lähetetyn kyselyn tuloksia. Vierailevana alustajana kuultiin LUT-yliopiston professori Lassi Linnasen alustus teemasta ilmastokriisi ja systeeminen muutos ([Esitysdiat](#)).

Hanke jatkuu huhtikuussa Teams-alustalla kyselyn I aineiston jatkotyöstöllä ja täydennyksiä voi tehdä huhtikuun ajan. Osallistujille lähetetään huhtikuun alussa viesti ohjeineen.

Koko hankkeen aikataulua ja tulevia työvaiheita päivitetään kevään aikana.

Lassi Linnasen esitys herätti paljon keskustelua ja kysymyksiä. Tilaisuuden osallistujat nostivat esille esimerkiksi teeman, olisiko meneillään olevassa koronan aiheuttamassa poikkeustilassa joitain elementtejä, joita voisimme jatkossa hyödyntää. Käsillä oleva kriisi voisi olla esimerkki siitä, miten globaali kriisi voidaan ottaa haltuun, mikäli tahtotila on yhteinen. Suurin haaste kriisin jälkeen on ihmisten pyrkiminen takaisin resurssi-intensiiviseen toimintaan, joka osataan. Nähtiin hyvänä, että kriisit kytkettiin esityksessä, ja erityisesti kaivattaisiin välineitä tämänkaltaiseen keskusteluun. Ilmastonmuutoksen keskustelun esilletuominen tässä kriisissä ei ehkä kaikilta tahoilta koeta hyvänä. Toisaalta nähtiin myös haasteena, että kestävästä tilanteesta ei ole yhteisesti sovittu näkemystä tai tavoitetilaa, jolloin sen tavoittelu ei ole konkreettista. Toisaalta ei myöskään nähty, että maailmassa olisi tällä hetkellä yhteisöä tai valtiota, joka olisi ilmastonmuutoksen kannalta oikealla polulla.

Tilaisuuden osallistujien keskustelussa toivottiin, että koronakriisi vauhdittaisi biokiertoa ja ymmärrettäisiin, että tulevaisuuden ratkaisut eivät maksimoi voittoja ja tue suuruuden ekonomiaa. Tulevaisuuden kestävätkä ratkaisut eivät korvaa nykyisiä tuotteita ja palveluita vaan ovat vaihtoehtoisia. Tuotanto on myös pienimuotoisempaa, paikallista ja räätälöityä. Huomiota kiinnitettiin myös siihen, kuinka digitalisoitua tulevaisuus toteutuu ilman kasvavaa teknologioista haavoittuvuutta ja hiilijalanjälkeä.

Metsien osaavan käytön nähtiin kommentteissa olevan tärkeässä asemassa ilmastokriisin ratkaisussa. Metsien hoitoa Suomessa on hyvä verrata muihin maihin, jolloin isossa mittakaavassa on nähtävissä metsien kestävä käyttö Suomessa ja että metsäteollisuus on Suomen vihreä tulevaisuus. Nähtiin, että tarvitaan kestävää tulevaisuutta tukevia innovaatioita ja esimerkiksi metsäteollisuus tarjoaa uusia innovaatioita ja eri toimialojen kanssa yhteistyössä on kehitteillä uusia kestäviä ja tarvittavia tuotteita sekä ratkaisuja esimerkiksi puuvillan korvaava puubiopohjainen raaka-aine sekä uudet polttoaineet. Teknologisista ratkaisuista nostettiin esille myös aurinkopaneelien halpeneminen, ja niihin sekä vedenlämmityspaneelisiin liittyvä osaaminen, joka nähtiin tulevaisuudessa tärkeänä. On myös huomioitava, että tulevaisuuden teollisuudenalat toimivat omien siilojen sijaan yhteistyössä. Kommentteissa painotettiin myös sitä, että tulevaisuuden viesti tulee olla positiivinen ja luottaa meidän vahvuksiimme.

Hannele Savioja kertoi esityksessään Osaamisen ennakointifoorumin toiminnasta ja kertasi ILO-ilmasto-osaaminen -teemahankkeen tavoitteet. Jenna Nieminen esitteli ILO-hankkeen osallistujille helmikuussa 2020 toteutetun Ilmastonmuutos ja osaaminen -kyselyn tuloksia. Jukka Vepsäläinen esitteli kyselyn muutos ja osaaminen -tuloksista koostettuja teemakohtaisia osaamiskarttoja. (Esitykset löytyvä verkkosivuilta: [OEF ja ILO-teemahanke](#), [Kyselyn tulokset](#), [Muutokset ja osaaminen](#))

ILO-hankkeen esitykset herättivät mm. miettimään tuloksissa esille tulleita heikkoja terveys- ja hyvinvointialan lukemia, kun esiteltiin kyselyssä annettuja arvioita ilmasto-osaamisen tilaan ja suhtautumiseen ilmasto-osaamiseen ja sen kartuttamiseen. Kommenteissa mietittiin ovatko nämä jonkin isomman ongelman indikaattori. Alan sisäistä motivaatiota nähtiin kasvattavan substanssityhteyden ymmärtämisen parantaminen oman alan ja ilmastonmuutoksen välillä. Sosiaali- ja terveysala on erityisessä asemassa koronakriisissä, jolloin nousevana näkökulmana vertailla yhtäläisyyksien ja erojen suhteen ilmastoahdistusta ja ns. ”korona-ahdistusta”. Terveys- ja sosiaalialan heikko tila ilmastonmuutokseen sopeutumisessa on nähtävissä myös kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumisen tilan väliarvioinnissa (ks. linkit).

Keskustelussa huomioitiin, että ilmasto-osaamisen kartuttamiseen vaikuttavia tekijöitä arvioitiin kyselyssä I (helmikuu 2020) pitkälti vastaajan oman tuntuman kautta, johon vallitseva tilanne vaikuttaa. Koronakriisin aikana voisi sama tuntuma näyttää yllättäen, että sanktioilla olisi suurempi merkitys kuin kyselyyn vastatessa arvioitiin. Tarinoiden ja kertomisen tavan nähtiin olevan myös tärkeässä roolissa, jotta vaihtoehtoja ja uskoa tulevaisuuteen voidaan luoda. Nähtiin tärkeänä, miten kerromme ilmastonmuutoksesta ja kiertotaloudesta.

Keskustelussa jaettuja aineistolinkkejä:

- Kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman 2022 toimeenpanon väliarviointi:
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161498/11_2019_Kansallisen%20ilmastonmuutoksen%20ss%202022%20tp%20valiarviointi_net.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Ilmastonmuutos ja hyvinvointi – Annukka Vainio, Kestävyystieteen instituutti (HELSUS), Helsingin yliopisto. Webinaari toteutettu osana Luonnonvarakeskuksen Ilmastonmuutokseen varautuminen maataloudessa -hanketta <https://www.youtube.com/watch?v=9V8QQxir5e0&feature=youtu.be>
- HerääPahvi! -hankkeessa tavoitteena on esitellä erilaisten elintarviketeollisuuden sivuvirtojen käyttöä toiminnallisten pakkausmateriaalien valmistuksessa. Hanke on Tampereen ammattikorkeakoulun, Luonnonvarakeskuksen ja Design Forum Finlandin yhteishanke, joka yhdistää luovien alojen osaamista bio- ja kiertotalouteen ja niiden uusimpiin innovaatioihin.
<https://www.youtube.com/channel/UCy8nqzXbHfeOuhh4E6FItKg>